

Олена Зінченко

к.е.н., доцент

Людмила Коров'яковська

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАКАЗУ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ведення обліку та складання фінансової звітності господарюючого суб'єкта здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання питань обліку і звітності. Це сприяє веденню обліку і складанню фінансової звітності за єдиними принципами й формою з метою забезпечення порівнянності облікової інформації.

Облікова політика представляє собою сукупність прийомів і способів ведення бухгалтерського обліку активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів, щодо яких чинним законодавством дозволені альтернативні варіанти, а підприємствам надано право їх самостійного вибору з урахуванням особливостей діяльності та обраної стратегії розвитку.

Термін "облікова політика", визначено Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні"[1], що означає сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Однак облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності.

Значення облікової політики є суттєвим і полягає в упорядкуванні облікового процесу та лібералізації обліку на підприємстві, формуванні методики обліку окремих об'єктів, фактів та результатів господарсько-фінансової діяльності на підставі загальноприйнятих принципів, правил, забезпеченні порівнянності облікових даних, наданні обліку планомірності та послідовності, підвищенні ефективності організації обліку.

Нині порядок формування облікової політики в Україні регулюється нормативно-правовими актами різного підпорядкування, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], П(С)БО, План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування [4], Методичні рекомендації № 635 [3], Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку окремих об'єктів обліку, в тому числі основних засобів, нематеріальних активів, біологічних активів, запасів, витрат (в торгівлі, промисловості, будівництві, сільському господарстві, транспорті).

Облікова політика господарюючого суб'єкта має враховувати такі важливі чинники, зокрема:

форму власності та організаційно-правову структуру підприємства;
вид економічної діяльності, що зумовлює особливості та умови облікової роботи;
параметри підприємства за обсягами діяльності, номенклатури продукції, чисельності працюючих;
відносини з податковою системою, наявність пільг та умови їх отримання;
умови забезпечення підприємства ресурсами та умови реалізації готової продукції;
матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи підприємства та рівень забезпеченості кваліфікованими обліковими працівниками;
умови організації та стимулювання праці, відповідальності.

Облікова політика підприємством визначається самостійно в особі його керівника та головного бухгалтера відповідним наказом / розпорядженням з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методичних принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби.

Чинне законодавство надає певні можливості у формуванні облікової політики, де підприємство самостійно визначає:

параметри та напрями облікової політики;
обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних методологічних засад та з урахуванням особливостей господарської діяльності й наявної технології обробки облікових даних;
розробляє систему і форми управлінського обліку, звітності й контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;
затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;
може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.

Проведене дослідження нормативно-правових актів свідчать про наявність проблемних питань загальнотеоретичного та прикладного характеру, які ускладнюють застосування в практичній діяльності облікової політики суб'єктами господарювання. Найсуттєві з них наведені в таблиці 1.

Внесення змін до наказу про облікову політику протягом поточного року не допускається. Цю принципову норму регламентує чинний Закон. Будь-яка зміна положень облікової політики має бути обґрунтована і відображена у пояснювальній записці до річного звіту підприємства.

Таблиця 1 - Аналіз питань загальнотеоретичного та прикладного характеру

№	Проблемні питання загальнотеоретичного та прикладного характеру	Приклади
1	Недоречність застосування окремих елементів облікової політики	Так, п. 16 П(С)БО 7 [6] дозволяє підприємствам переоцінювати об'єкти основних засобів, якщо їх залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. При цьому п. 34 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів [2] пропонує два альтернативних способи визначення порогу суттєвості для проведення переоцінки основних засобів
2	Не розкриття або поверхнєве розкриття сутності і методики застосування окремих елементів облікової політики	Зокрема, недостатньо розкритими в нормативних документах до сьогодні залишаються порядок розподілу загальновиробничих витрат на змінні та постійні, порядок застосування методу абсолютної суми сумнівної заборгованості при нарахуванні резерву сумнівних боргів, порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг шляхом вивчення виконаної роботи, порядок застосування прямого способу обліку транспортно-заготівельних витрат
3	Не розкриття сфери застосування альтернативних прийомів і способів для конкретних об'єктів обліку і відсутність характеристики їх переваг та недоліків	Чинні нормативні документи не містять детальної характеристики сфери застосування, переваг і недоліків альтернативних варіантів, не розкривають ступінь їх впливу на фінансові результати, оцінку вартості майна та процес прийняття рішень
4	Суперечливість окремих елементів облікової політики принципам обачності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат	Це стосується, насамперед, застосування спрощеного 100-відсоткового методу нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів, методів оцінки вибуття запасів (крім методу ідентифікованої собівартості), прямолінійного методу нарахування амортизації необоротних активів
5	Відсутність чіткої межі між поняттями «облікова політика» та «облікова оцінка»	Згідно з чинним законодавством облікова політика характеризується як сукупність прийомів, способів і процедур обліку окремих об'єктів, що обираються підприємством самостійно із альтернативних варіантів, запропонованих нормативними документами. Тоді як облікова оцінка визнається елементом облікової системи, що встановлюються підприємством самостійно у межах чинного законодавства та має, зазвичай, числовий вираз
6	Відсутність жорстких вимог щодо строків, порядку формування та внесення змін в облікову політику підприємства	П(С)БО 6 [6] та Методичними рекомендаціями № 635 [3] передбачено випадки зміни облікової політики підприємства. Це призводить до маніпулювання обліковими даними впродовж року залежно від тактичних цілей підприємства, і як наслідок, порушує послідовність облікового процесу та порівнянність показників фінансової звітності

Виконання обліковою політикою ролі проміжної ланки між жорстким централізованим регулюванням бухгалтерського обліку та можливістю забезпечення його адекватності для кожної господарської ситуації зумовлює виявлення її місця в системі нормативно-правового регулювання. Розгляд облікової політики як елементу регулювання, виділення рівнів нормативно-правового регулювання має базуватися на ієрархії нормативних документів згідно з їх правовою силою та функціональному розмежуванні керівних органів з бухгалтерського обліку визначених Законом Про бухгалтерський облік.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів від 30 вересня 2003 року № 561. [Електронний ресурс]. -. Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/>
3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635. [Ел. ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461833/>
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. -. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
5. П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. -. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>
6. П(С)БО 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. [Електронний ресурс]. -. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

Олена Зінченко

к.е.н., доцент

Олена Крутоус

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Сучасний стан аграрного виробництва є основою зростання економіки. Внаслідок ринкових перетворень в економіці України поряд з державними, приватними, орендними підприємствами з'явилися фермерські господарства. Значення і необхідність обліку у фермерських господарствах обумовлюється, з